

Narodno-gospodarske stvari.

Iz občnega zbora banke „Slovenije“.

Podpredsednik gosp. Debevec je v občnem zboru 31. maja t. l. zbranim delničarjem v sledečem poročilu popisal stan banke „Slovenije“ na koncu preteklega leta tako-le:

„V občnem zboru 28. maja 1874. leta novoizvoljeni opravilni svet je delovanje banke s težkimi in neugodnimi razmerami prevzel, tako da je njeni obstanek bil dvomljiv in je njeno delovanje zaval. — Moralo se je na sredstva misliti, po katerih bi se neugodnosti odstranile.

Pred vsem se je za potrebno spoznalo, da se morajo razni trgovinski oddelki popolnoma pregledati (revidirati). Nasledek tega je bil, da so se drage podružnice na Dunaji, v Pragi, Pešti in Trstu odstranile, in nezmožni in nezanesljivi uradniki odpravili.

Draga režija, ki se je le po dolgem času in z velikimi stroški odstraniti zamogla, potem mnogi požari, posebno iz prejšnjega časa, so gotovino banke tako znižali, da je k njenemu obstanku in k povzdigi oslabelega zaupanja bilo treba, da je izvanredni občni zbor delničarjev 17. avgusta 1874. leta 15% doplačilo na delnice ukrenil.

To doplačilo se je le za 2337 delnic vplačalo in opravilni svet je moral prvih 1356 medčasnih listov neveljavnih proglasiti, ker se na-nje vkljub več dovoljenih vplačilnih obrokov ni doplačalo.

Odstranjenje podružnic in razvoj obširne in zavozljane trgovine je zahteval centraliziranje delovanja, katero je zopet več časa in več stroškov zahtevalo.

Tak je bil trgovinski stan s sklepom leta 1874, katerega leta račun Vam danes spoštljivo predlagam.

Iz naslednjih števil o velikosti zavarovanega kapitala in od njega spadajočih premij o ognju pa tudi življenju in o likvidiranih in poplačanih škodah se bodo gg. delničarji o vspehu cele trgovine razločno prepričali.

A. Oddelek ognja, neposrednja trgovina.

Število izdelanih polic znaša 8640 zavarovalnega kapitala z 10 milij. 774.263 gold., za katero se je prejela premija po odbiti storni v gotovini 52.487 gld. 4 kr. v zapadlih menjicah 34.356 „ 70 „ v rezerviranih menjicah 100.371 „ 66 „

skupaj . 187.215 gld. 40 kr.

B. Oddelek ognja, protizavarovalna trgovina.

Protizavarovanje je dalo gotove premije po odbiti storni 10.847 gld. 40 kr. v zapadlih menjicah 5.277 „ 31 „

skupaj . 16.124 gld. 71 kr.

Plačalo se je raznim (retrocesijskim) protizavarovalnim zavodom požarnih škod 27.084 gld. 6 kr., v neposrednji trgovini pa smo imeli 243 škod, katere so se v posamesnih deželah tako-le pripetile:

53 škod na Kranjskem	18.568 gld. 78 kr.
13 „ na Dunaji in okolici	3.849 „ 5 „
113 „ na Českem, Moravskem in v Šleziji	22.458 „ 24 „
19 „ v Trstu, Gorici, Istriji in Dalmaciji	6.566 „ 18 „
45 „ na Ogerskem	13.003 „ 52 „

celi znesek . 64.445 gld. 77 kr.

Po odbitem pozavarovanju z 28.176 „ 63 „

ostaja na lastni račun . 36.269 gld. 14 kr.

Razun tega se je v bilanci za začasne škode po odbitih pozavarovalnih zneskih 13.936 gld. 22 kr. vrčunilo.

C. Oddelek življenja.

Konec leta 1873 bilo je za vsem veljavnih polic 1103 z 471.300 gold. zavarovalnega in podpisanega kapitala.

Od 1. januarja do 31. grudnia 1874 se je zavarovalnih ponudeb na življenje vložilo in sicer razne ponudbe po tarifih I—XV 589 z 262.150 „ zavarovalnega kapitala asocijacijskih ponudeb 460 z 135.840 „

skupaj 1049 ponudeb z . 397.990 gold.

zavarovalnega kapitala

Od teh po tarifih 1—15 se vsled zdravniškega spoznanja ni sprejelo 25 komadov z 29.760 gold. zav. kap., bilo je tedaj po tarifi 1—15 izdelanih

564 polic z	232.390 gold. zav. kap.
asocijacij . . 460 „ z	135.840 „ „ „

skupaj 1024 polic z 368.230 gold. zav. kap.

Od leta 1873 . 1103 „ z 471.300 „ „ „

vsega skupaj 2127 polic z 839.530 gold. zav. kap. Od teh je odpadlo leta 1874 skoz storniranje, zavoljo nedoplačila ali ali vsled smrti

1105 polic z 459.620 gold. zav. kap.

Konec l. 1874 bilo

je tedaj veljavnih 1022 polic z 379.910 gold. zav. kap.

in sicer po tarifi

1—15	517 polic z	213.820 gold. zav. kap.
asocijacij . . . 505 „ z	166.090 „ „ „	

Omenjeni račun za pretekli trgovinski čas kaže le mali dobiček 206 gold. 63 kr. za ogenj, in 71 gld. 63 kr. za življenje, in težko, da bodo gg. delničarji ž njim zadovoljni, ker se juli-kupon t. l. ne bo plačati mogel; pa če se prevdarijo okoliščine, po katerih se po celem cesarstvu raztegnjeno, vsled nerazumnosti in slabega gospodarstva zavoženo zavarovalno društvo ne dá tako lahko na pravi tir spraviti in zgubljeno zaupanje zopet povzdigniti in da naši zavarovalni trgovini napredka odreči ne moremo, smejo gg. delničarji pomirljivo zagotovilo sprejeti, da na dobrem obstanku našega domačega zavoda ne smemo več dvomiti, posebno ker se nadjamo, da ga bodo gg. delničarji tudi za naprej z vso svojo moralično močjo podpirali!

Za predsednika banki „Sloveniji“ je bil izvoljen g. Miha Starè, grajščak v Mengšu, v opravilni svet pa po odstopu nekaterih gospodov ti-le gospodje: And. Jeglič, Peter Kozler, Valent. Krišper, Fr. Potočnik, K. Rudež, dr. Poklukar, Peter Grasselli, Hugo Turk, Jože Zenari, za namestnike: Primož Ribnikar, J. Matevže, Pavel Skale, Drag. Florjan, za pregledovalce: Drag. Žagar, Luka Robič in Janez Vičič, in njih namestnika Jožef Lozar in Ant. Verhunec, sami možje, od katerih se sploh trdi, da so za ta posel sposobni.

Opravilni svet se je že o tem pogovarjal, da se bo na to gledalo, kako bi se uni delničarji odškodovali, katerih delnice so se neveljavne spoznale, ker se trdno upa, da se banka v kratkem na trdne noge postavi. Po g. Urhu se je stavil predlog, da se prihodnjemu občnemu zboru prepušča, kako se ima eventuelni dobiček obrniti, da se bo vsem ustrezalo in se bodo v tem smislu pravila spremenila. — Vidi se, zdašnji voditelji imajo resnično voljo pošteno in vsem na korist se žrtvovati. Ako bodo še naši agenti pošteno delovali in naši prijatelji

domačega zavoda ne zapustili, smemo se res nadjati, da ta naš zavod res ob kratkem krepak postane, kakor tudi g. Jan. Bleiweis to izgovarja, ki zaupnico predlaga zdajšnjemu vodstvu banke s tem, da soglasno predloženi račun potrdi, kar se je zgodilo.

Potopisne črtice.

Potovanje zarad naselitve v Slavonijo.

Popisal O. Duler iz Kaplje na Koroškem.

(Konec.)

Kar §. 15 govori, tudi je vse resnično. Oni naseljenci so iz raznih krajev: iz Ogerskega Slovaki, Čehi, tudi je par Kranjskih družin, so prav dobri ljudje; dve hiši sem obiskal, pa so mi povsodi postregli, donesli so rakije (slivovice), domačega kruha, kateri je večidel ržen z malo turšice pomešan, deloma pa tudi pšeničen, potem mesa, pogače itd., vse brezplačno. Zadnji večer sem moral dovoliti, da sem pri nekem naseljencu prenočil, ki mi je jako dobro postregel, zvečer z vinom, zjutraj pa s slivovico in špehom, pri odhodu mi je pa rekel: „a sada beži do kuče, i gledi, da dojdeš do Slavonije; tu češ jako bolje živeti nego u Kranjsku; z Bogom, srečan put!“

Resnično je tudi, kar pravi §. 16. Farna cerkev za naselbine je le pol ure proti jutru oddaljena; pa tudi v naselišču samem je že prostor odmenjen, kjer se bo mogla katoliška cerkev staviti (sedaj stoji na onem mestu velik križ s podobo Zveličarjevo in Žalostne Matere božje iz pleha; tudi je svetilnica na križu napravljena). — Ravno tako je tudi za protestanško cerkev prostor, kjer imajo sedaj na vzvišenem lesenem odru majhen zvon, s katerim se k molitvi opominja, in katerega jim je njihov pastor omislil. Tudi je skrbjeno za šolsko hišo.

O čemur §. 17. govori, to, mislim, bode vsak sam za se najbolje razsodil. Naj omenim le na kratko, da gosp. ravnatelj je pošten in vsega zaupanja vreden mož. Drugi naseljenci so mi pripovedovali, da je revnim naseljencem, ko so prišli, na razne načine dosti pomagal; posodil jim je semena, turšice, krompirja itd., celó v denarjih jim je iz zadrege pomagal (ali samo na njegovo dobroto se mi predrzno zanašati ne smemo); gosp. ravnatelj mi je zagotovil sam (zakaj mudil sem se pri njem več ko dve uri), da bo skrbel za naseljence po očetovo; dal bode raznega zaslužka, ženskam in otrokom dela zmožnim na svojem polji, okopavanje turšice in krompirja, žetev, potem mlatev itd., ravno tako tudi možakom pozimi dosti zaslužka v grajščinskih gozdih, kjer se napravljajo drva in doge za kupčijo. V kratkem bo menda tudi železnica v one bližnje kraje dodelana, potem, mi je rekel gosp. ravnatelj, bomo stavili žage, da bomo tudi mi svoj les v kupčijo spravili, zakaj mi imamo še gozdov, v katerih še ni bila nobena sekira, — in imajo velikanske prostore, kajti grajščinskega sveta je še čez 45.000 oralov.

Dragi mi Slovenci! h koncu svojega potopisa omenim še to, da, kdor na Kranjskem ali Koroškem ima slabo zemljo, da mu še za njegove potrebe dosti ne rodi, in kdor ima namen, tu svoje poslopje si popravljati ali novo staviti, ta najbolje opravi, da svoj kos zemlje prodá in se v Slavonijo preseli, kajti tam zemlja dobro rodi, najbolje plenja pšenica, navadno daje deseterni pridelek, pa še više, tudi dvanajst- in trinajsterni.

Popraševal sem tudi po žitni ceni, in zvedel sem sledeče: pšenica veljá vagan 2 gold. 80 kr., rž 2 gold., koruza 1 gold. 80 kr., krompir je lani bogato obrodil

in se dobí po 30 in 40 krajc. vagan. — Kaj pa je boljega kot po ceni kruh jesti!

Zberimo in združimo se skupaj in na spomlad konec marca ali začetka aprila hajd v Slavonijo, do tistega časa pa še lahko vsak svoje reči v red spravi.

Preseljevanje bi nas ne stalo silno veliko, oseba stane od Ljubljane do Siska 4 gold. 83 kr., blaga pa, ko bi nas več skupaj bilo, bi lahko cele „vagone“ vzeli), od Siska dalje, mi je pa gospod ravnatelj zagotovil, da naj mu le pišem in on bode poskrbel, da bodo prišli vozniki iz Slavonije do Siska, in nas bodo prepeljali za nizko plačo, da nam ne bode treba v Sisku voznikov iskati, kar bi nas se vé da više stalo.

Tam bomo lahko celo ulico posedli in bomo sami svoji pri svojih, Slovenci pri Slovanih, pri Hrvatih naših bratih, — tam si vsakdo lahko, kolikor hoče in kolikor njegovo premoženje dopušča, dobre in rodovitne zemlje omisli, — po svoji želji hišico postavi itd.

Kar se pa varnosti tiče, naj bode vsak brez skrbi; jaz sem čisto sam potoval, pa mi ni nikdo nič žalega prizadjal, temuč povsodi sem bil prijazno sprejet in dobro postrežen.

Kdor bi še hotel kaj več o tem pozvedeti in se posvetovati o preseljevanji, naj mi piše, jaz bodem vsakemu povoljno z odgovorom postregel.

Bratje Slovenci! tam v Slavoniji še ležijo neizmerni prostori neobdelane zemlje, kjer še veliko koscev kruha spi in pričakuje delavne roke, da ga zbudi, tam bomo dosti žita pridelali, da ga bomo lahko našim bratom Kranjcem in Korošcem po ceni prodajali. Naj še omenim, da tam bode vsak lahko oral, da se bode smejal, ker nisem videl nobenega najmanjšega kamna. Na noge Slovenci! časa je še dosti. *)

Slovstvene stvari.

Nekoliko posnetkov iz Miklošičeve sintakse.

(Dalje.)

Predno prestopim k posameznim posnetkom, tičočim se nekih vprašanj, ki jih naše slovnice ali celó ne omenjajo, ali ne dovolj odločno rešujejo, vredno je pogledati, kako slavni naš učenjak, kateri se že čez 35 let toliko uspešno bavi s slovenščino, posamezne besede zlasti slovenske piše, ker je tudi o tem med nami zavladovalo grdo razkolništvo. Iz staroslovenskih pismenk je pridržal in rabi pri staroslovenskih, bolgarskih in ruskih besedah samo ѣ (jer) in ѣ (jerek), sicer pa izhaja s česko-slovenskim in dvema poljskima, pismo ѣ (jeri) z y, ѣ (jat) z ê, а е, іа је, ѣ а, іа ја. Piše torej staroslovenski, na priliko: осмѣ desetъ i četvoro dětij. Imajtiimъ na нѣ nadežda. V novoslovenskem piše ê in ô povsod, kjer ima staroslovenščina ѣ, oziroma ѣ, ter rabi k večjemu še oster náglas, kjer ga je treba. Piše torej na pr. rêšenih je petero; ljudi (ne: ljudij, ker to bi ne bilo novoslovenski) cêla drhal se je nateplo; kraljêva oblast; družina sô mu nezvêsti (iz Metelk. 224, vendar je Mikl. držina popravil v družina); plesavki ustreči, skušnjavec, ne bo ga gasivca, koga ste mi dali rajavca, malo ga je mar zasmehovavcov; grižljaj kruha; Bog ju (s pristavkom: starosl. jeju, a ne ja, kar nekateri prodajejo za dobro slovensko blago) pahne iz raja; iz ust vêdêti; s svojimi vred; nêsem (nisem), nêmam; med, izmed; junaški, in ne: junašk; konec vasi stoji lipa; noter gre, dol prileti (in ne: notri,

*) Srčen pozdrav g. Steinu, ravnatelju in inšpektorji, tudi g. logarju Bivol-u v Poljani. Pis.